

VĚBA

NAJČASTEJŠIE CHOROBY A ŠKODCOVIA VĚBY

Liskavka *Melasoma vigintipunctata*

Věba (*Salix* spp.) je u nás zastúpená viacerými druhmi, pričom žiaden z týchto druhov nepatrí k lesníckym významným druhom z pohľadu produkcie sortimentov. Zásoby fosílnych palív však nie sú nevyčerpatelné a preto produkcia obnoviteľnej energie napríklad vo forme drevnej štiepky alebo biomasy bude v budúcnosti ešte významnejšia ako dnes. Práve v tejto oblasti nachádzajú svoje uplatnenie mnohé rýchlorastúce druhy a kultivary věb. Vzhľadom na množstvo druhov, ponúkajú riešenie pre rôzne stanovišťa, od vlhkých (kam prednostne patria) až po suché či inak nepriaznivé lokality. V kmeňoch starších stromov sa vyvíjajú larvy stredne veľkých až veľkých chrobákov ako napríklad vrzúnik topoľový *Saperda carcharias*. Príbuzný vrzúnik osikový *Saperda populnea* sa vyvíja

v tenkých vetvách, ktoré sa potom lámu a odumierajú. Mohutné požerky vo vnútri dreva a veľké (5–8 cm) červeno-hnedé larvy patria drevotočovi obyčajnému *Cossus cossus*. Na listoch věb žijú larvy aj imága viacerých druhov chrobákov, ktoré sa občas premnožujú a spôsobujú holožery. Hojná býva napríklad liskavka topoľová *Melasma populi*, alebo *Melasoma vigintipunctata*. Hniloby a nekrózy dreva môže spôsobovať huba *Laetiporus sulphureus* a baktérie *Xanthomonas populi* či *Agrobacterium tumefaciens*. Listy věb sú často medzihostiteľmi hrdzí z rodov *Melampsora*, škodiaci aj na boroviciach a iných drevinách. Škvritosť listov a odumieranie výhonkov môže nastať po infekcii hubami z rodov *Colletotrichum*, *Marssonina*, *Uncinula* a iné.

■ Liskavka *Melasoma vigintipunctata*

Malý, 6-9 mm veľký chrobák. Krídla sú žltokrové alebo červenožlté, s 10 pozdĺžnymi čiernymi škvrkami na každej krovke. Prezimuje ako imágo v hrabanke. Na jar chrobáky kladú vajíčka na listy věb, z ktorých sa vyľahnu larvy spôsobujúce poškodenie listov. Kuklí sa tiež na listoch. Tmavočierne larvy, ktoré žijú v skupinách na spodnej strane listov, spôsobujú skeletovanie a bočné poškodenie listov. Pri premnožení dochádza k holožerom. Poškodenie vzniká v máji. Na jar je možné vidieť na listoch larvy, v letných mesiacoch sú na listoch viditeľné aj zvyšky kukiel a tiež dospelé chrobáky.

Ochrana

Najlepšou metódou zisťovania prítomnosti je všímanie si výskytu lariev a imág v korunách stromov

■ Peniarka věbová

Peniarka věbová *Aphrophora salicina* patrí medzi cikády. Žije na viacerých druhoch věb. Výskyt peniarok je ľahko identifikovateľný podľa penovitých útvarov, ktoré vytvárajú larvy na miestach cicania. V nich žijú larvy, ktoré svojou činnosťou môžu oslabovať stromy, spomaľovať rast a spôsobovať usychanie vetví.

Ochrana

Ochrana sa väčšinou nevykonáva ale môže sa realizovať bežnými insekticídnymi prípravkami napríklad v porastoch pestovaných na produkciu biomasy.

■ Fuzáč drsnotykadlový

Fuzáč drsnotykadlový *Megopsis scabricornis* je veľký, asi 30–50 mm chrobák s dlhými tykadlami. Má okrovohnedé až hnedo-čierne sfarbenie. Samček má tykadlá o niečo dlhšie ako telo, tykadlá samičky do-

Peniarka věbová

Fuzáč drsnotykadlový

sahujú len do polovice tela. Jeho larvy sa vyvíjajú v starých, čiastočne odumretých alebo odumierajúcich stromoch väčších rozmerov. V jednom kmeni sa vyvíja viacero lariev. Jeho pôsobenie v lesoch je z pohľadu ochrany produkcie dreva alebo biomasy indiferentné. Škodcom sa môže stať napríklad v záhradách a v parkoch, kde môže urýchľovať úhyn starých a vzácnych stromov alebo v hlavových škôlkach, kde spôsobuje rozpad a odumieranie hláv.

Ochrana

Ošetrovanie kmeňov starších stromov v čase kladenia vajíčok t.j. v júli a v auguste opakovane 2–3 x v cca 14-dňových intervaloch.

■ Ohňovec obyčajný *Phellinus igniarius*

Plodnice sú 5–20 cm široké s klobúkom polkruhovitým až kopytovitým, na priereze trojuholníkovitým. Staršie časti sú sivočierne, často rozpukané s niekoľkými vyklenutými pásmi, z ktorých mladšie sú sivé, ďalej hnedé až škoricové, často bielo inovatené. Okraj klobúka je tupý a hrubý. Póry sú drobné, často málo zreteľné, za živa škoricové, potom svetlohnedej farby. Plodnice sú trvalé, rastú len na listnáčoch ale predovšetkým veľmi bež-

ne na vrbe bielej a spôsobujú intenzívnu bielu hnilobu jadrového dreva s čiernymi čiarami a preniká i do dreva beľového.

Ide o významného technického škodcu dreva, stromy však dokážu s hubou prežiť niekoľko rokov.

Ochrana

Napadnuté stromy s prítomnosťou plodníc spáliť a odviezť z porastu, aby sa odstránil zdroj infekcie.

■ Hnedospórka vrbová *Melampsora salicina*

Medzihostiteľom hrdze je smrekovec opadavý, na ktorom sa vyskytujú spermogóniá a éciá (ložiská jarných spór). Urédiá (ložiská letných spór) a téliá (ložiská zimných spór) sa vyskytujú na spodnej strane listov vrb už od polovice júna. Svojim výskytom znižujú asimilačnú plochu ako na smrekovcoch, tak aj na vrbach. Pri silnej infekcii sú listy pokryté vrstvou žltého až oranžového poprašku, listy kučeravejú a uschýňajú. Výrazné ekonomické škody sa prejavujú na plantážach, kde dochádza k redukcii v tvorbe biomasy.

Ochrana

Proti hrdziam sa vo všeobecnosti odstraňuje z blízkosti (cca 500 m) medzihostiteľ, v tomto prípade

Ohňovec obyčajný *Phellinus igniarius*Hnedospórka vrbová *Melampsora salicina*

smrekovec. Ak to nie je možné, môžu sa aplikovať kontaktné fungicídy vo vegetačnom období v 2–3 týždňových intervaloch.

Tento článok vznikol vďaka podpore v rámci OP Výskum a vývoj pre projekty:

ITMS:26220220109,

ITMS:26220120008,

ITMS:26220220120 spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Tento článok vznikol tiež vďaka podpore z projektov APVV-0707-12, APVV-

14-0567, APVV-15-0531, APVV-15-0348 a projektu „Výskum a vývoj pre inovácie a podporu konkurencieschopnosti lesníckeho sektora – VIPLES“, projekt financovaný z rozpočtovej kapitoly MPRV SR (prvok 08V0301).

M. Zúbrik, A. Kunca,
J. Galko, J. Vakula,
R. Leontovych, A. Gubka,
Ch. Nikolov, S. Rell
Stredisko lesníckej
ochranárskej služby,
Banská Štiavnica